

ΒΙΒΛΙΟΣΤΑΣΙΟΝ

Ἀναστασίου, Ἀρχιεπισκόπου Τυράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας

Παγκοσμιότητα καὶ Ὁρθοδοξία

ἐκδόσεις Ἀκρίτας, σσ. 285, Ἀθήνα, 2000.

«Τὸν τελευταῖο καιρὸ ὄλο καὶ περισσότερο γίνεται λόγος γιὰ τὴν «παγκοσμιοποίηση», μὲ ποικίλες σημασιολογικὲς φορτίσεις κυρίως οἰκονομικὲς ἀλλὰ καὶ πολιτισμικὲς. Πολλοὶ τὴν ἐκλαμβάνουν ὡς προφανῆ πρόοδο, ἄλλοι ὡς ἀναμφισβήτητη ἀπειλή. Ἀνεξάρτητα πάντως ἀπὸ τὴν εὐφορία ἢ τὴν ἀνησυχία μὲ τὴν ὁποία ἀντιμετωπίζεται τὸ φαινόμενο, ἡ παγκοσμιοποίηση εἶναι μιὰ διαδικασία σὲ ἐξέλιξη...», τονίζει στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου τοῦ ὁ διακεκριμένος στοχαστὴς καὶ φωτισμένος ἱεράρχης. Μὲ τὴ γνώση καὶ τὸ κύρος ποῦ τοῦ δίνουν ἡ στέρεα θεολογικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάρτιση, ἡ μακροχρόνια συμμετοχὴ τοῦ σὲ διεθνή διαχριστιανικὰ καὶ διαθρησκευτικὰ συνέδρια, τὰ ἐρευνητικὰ του ταξίδια σὲ ὅλες τὶς ἡπείρους, ἡ ἐμπρακτὴ ὀρθόδοξη μαρτυρία του σὲ πολλὲς κῶρες καὶ ἡ προσωπικὴ του ἐμπειρία, διαπραγματεύεται ἓνα πολὺ ἐπίκαιρο καὶ φλέγον σήμερα θέμα: τὸ ρόλο ποῦ καλεῖται νὰ διαδραματίσει ἡ ὀρθόδοξη μαρτυρία στὸν ἔτσι κι ἄλλιῶς παγκοσμιοποιούμενο μὲ γοργοὺς καὶ ἴσως ἀνεξέλεγκτους πιά ρυθμοὺς κόσμος.

Τὸ βιβλίον ἔχει τὸν πολὺ σεμνὸ ὑπότιτλο «Μελετήματα Ὁρθόδοξου προβληματισμοῦ» καὶ ἀποτελεῖ οὐσιαστικὰ συλλογὴ μελετημάτων θεολογικο-θρησκευτικοῦ προβληματισμοῦ, τὰ ὁποῖα δημοσιεύθηκαν μὲ διάφορες ἀφορμὲς σὲ μιὰ μακρὰ χρονικὴ περίοδο εἰκοσι πέντε ἐτῶν (1974-1998), σὲ εἰδικὰ περιοδικὰ ἢ ἀφιερωματοῦς τό-

μοὺς καὶ σὲ διάφορες γλῶσσες, γεγονὸς ποῦ δὲν τὰ καθιστοῦσε εὐκόλα προστὰ τὸ ἑλληνικὸ κοινό. Ἡ συγκέντρωσή τους σὲ ἓναν τόμο δίνει τὴν εὐκαιρία στὸν ἀνήσυχο καὶ φιλέρευνο ἀναγνώστη νὰ ἔρθει σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν νηφάλια θεολογικὴ σκέψη τοῦ διαπρεποῦς ἱεράρχη καί, χωρὶς ἀκρότητες καὶ φανατισμοὺς, νὰ προβληματισθεῖ πάνω σὲ πολὺ σοβαρὰ θεολογικὰ καὶ θρη-

σκευολογικὰ θέματα ποῦ ἀπασχολοῦν κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο στὶς μέρες μας.

Ἡ κίνηση πρὸς μιὰ παγκόσμια κοινότητα ἀποτελεῖ ἓνα ἱστορικὸ γεγονὸς, τὸ ὁποῖο συντελεῖται ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ἐπιθυμίες ἢ ἀντιρρήσεις μας καὶ ἐπιταχύνεται ἀπὸ παράγοντες οὐδέτερος καὶ θρησκευτικῶς ἀδιάφορους. Στὴ διαδικασία πάντως αὐτὴ οἱ διάφορες θρησκείες ἔχουν ἥδη διαδραματίσει καὶ θὰ κληθοῦν καὶ στὸ μέλλον νὰ παιξουν ἓναν πολυσήμαντο, ἄμεσο ἢ ἔμμεσο, θετικὸ ἢ ἀνασταλτικὸ ρόλο. Μὲ τὴν σημαντικὴ αὐτὴ μελλοντικὴ συμβολὴ τῶν θρησκειῶν στὴ διαμόρφωση τῆς παγκόσμιας κοινότητος ἀσχολεῖται στὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ «μελετήματα» (Διεθνὴς Διαθρησκευτικὴ Διάσκεψη τῆς Κεϋλάνης, 1974). Μετὰ ἀπὸ μιὰ ἐκτενῆ ἱστορικὴ ἀναφορὰ στὸ ρόλο τῶν θρησκειῶν καὶ τὴν εὐθύνη τους γιὰ πολλὲς μελανὲς σελίδες τῆς παγκόσμιας ἱστορίας (πρβλ. ἀποικιοκρατικὴ πολιτικὴ τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν δυνάμεων), προσπαθεῖ νὰ καθορίσει μὲ εὐκρίνεια τὰ νέα πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα καλοῦνται νὰ κινήθουν ὅλες οἱ μεγάλες θρησκείες τῆς ἐποχῆς μας, γιὰ νὰ

καταλήξει στη διατύπωση της πρότασής του ως προς τη στάση της Ὁρθοδοξίας στη διαδικασία αὐτὴ πρὸς τὴν παγκόσμια κοινότητα μὰ στάση ἀλήθειας χωρὶς εὐγενεῖς ἀοριστίες, ἡ ὁποία συμβάλλει στὴν κοινωμία τῆς ἀγάπης: οἱ χριστιανοὶ ζώντας συνειδητὰ τὸ μυστήριό τῆς πίστεως μὲ κέντρο τὴν ἐπανεύρεση μιᾶς καθολικῆς, θείας κοινωμίας, καλοῦνται νὰ προσφέρουν μὲ ταπεινότητα, εὐλικρίνεια καὶ βαθὺ σεβασμὸ πρὸς τοὺς πάντες, γνήσια ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι φανέρωση τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, χωρὶς ἐπιδιώξεις ἀνταλλαγμάτων καὶ ἐξωτερικῶν καρπῶν, γὰρ νὰ προσανατολίσουν τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς ἓνα ὑψηλότερο ἐπίπεδο, τὴν παγκόσμια Κοινωμία Ἀγάπης.

Μὲ βασικὴ ἀναφορὰ στὴν «Οἰκουμενικὴ Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου» (1948) καὶ στὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοση, θίγεται (Σύσκεψη τῆς UNESCO στὴν Μπαγκόκ, 1979) ἓνα ἀκόμη πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ θρησκευτικὴ ἀποψη θέμα, αὐτὸ τῆς θέσης τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων στὶς θρησκευτικὲς καὶ πολιτιστικὲς παραδόσεις τοῦ κόσμου, καθὼς τὸ ἐρώτημα «τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος» ἔχει κεντρικὴ θέση στὴ γενικὴ θρησκευτικὴ ἀναζήτηση καὶ ἰδιαίτερα στὸν χριστιανικὸ στοχασμὸ. Εἶναι δὲ προφανὲς ὅτι ἡ θρησκευτικὴ συνείδηση καὶ πίστη παίζουν ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴ διαμόρφωση τῶν ἀντιλήψεων περὶ δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ στὴ βουλευτικὴ ἀποδοχὴ τους. Μετὰ ἀπὸ μιὰ σύντομη ἀναφορὰ στὶς ὑπάρχουσες σχετικὲς διακηρύξεις, ὅπου διαπιστώνεται ἀρκετὴ ρευστότητα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ τὶς προϋποθέσεις ἀναγνώρισης τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, διατυπώνονται οἱ βασικὲς γραμμὲς τῆς ὀρθόδοξης ἀνθρωπολογίας σχετικὰ μὲ τὸ θέμα, σύνοψη τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἡ πεποίθηση ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέλασε τὸν Ἀδὰμ «κατ' εἰκόνα Θεοῦ». Φυσικὴ συνέπεια τῆς πίστεως αὐτῆς τῶν ὀρθόδοξων εἶναι ἡ ἀποδοχὴ ὡς θεμελιωδῶν τῶν δικαιωμάτων: τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας ὅχι μὲ τὴν ἀόριστη ἀστικὴ ὑπερηφάνεια ἀλλὰ μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι

ὄντως ἱερὸ πρόσωπο, δημιούργημα τοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ τῆς ἐλευθερίας σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ ἐλεύθερος Θεὸς ἐπέλασε τὸν ἄνθρωπο ἐλεύθερο καὶ γι' αὐτὸ ὑπεύθυνος γὰρ τὶς πράξεις του τῆς ἰσότητας ὄλων τῶν ἀνθρώπων σύμφωνα μὲ τὴν πασίγνωστη διακήρυξη τῆς Καινῆς Διαθήκης ὅτι «οὐκ ἐνὶ Ἑλλήνι καὶ Ἰουδαίῳ, βάρβαρος, Σκύθῃς, δούλος καὶ ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός· τέλος, τοῦ δικαιώματος, συγκλονιστικοῦ δώρου τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ ποὺ ὀλοκληρῶνει τὸν ἄνθρωπο, νὰ ἀγαπήσει καὶ νὰ ἀγαπηθεῖ, ἓνα δικαίωμα ποὺ δὲν ἔχει ἐνταχθεῖ σὲ κανέναν σχετικὸ Χάρτη.

Σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἡ μισαλλοδοξία εἶναι ἔκδηλη σὲ πολλὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς μας καὶ χαρακτηρίζει ἀκόμα καὶ ἡγετικὲς προσωπικότητες τῆς θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς μας ζωῆς, ἔχει μεγάλη σημασία νὰ δοῦμε τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος προσεγγίζει τὸν θρησκευτικῶς «ἄλλο», ξεκινώντας ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη ἀποψη γὰρ τὸ διάλογο μὲ τὸ Ἰσλάμ (Διεθνὲς Συμπόσιο Βιέννης, 1986). Ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία συναντήθηκε ἀπὸ τὴν ἐμφάνισί του ἤδη καὶ διαλέχθηκε μὲ τὸ Ἰσλάμ ὅχι μόνον μὲ τὴ μορφή πολεμικῆς σύγκρουσης καὶ ἀντιπαράθεσης συχνὰ ἢ συνάντησι αὐτὴ ἐξελίχθηκε σὲ μιὰ μακροαίωνα, σιωπηλὴ συνύπαρξη καὶ συμβίωση ἢ ἀρθρώθηκε στὸ διανοητικὸ ἐπίπεδο μὰ συγκεκριμένη μορφή θεολογικοῦ διαλόγου σὲ μιὰ προσπάθεια νὰ καθοριστοῦν οἱ διαφορὲς καὶ οἱ θέσεις τῶν δύο αὐτῶν θρησκευτικῶν μορφωμάτων καὶ ἐμπειριῶν. Μετὰ ἀπὸ μιὰ σύντομη ἱστορικὴ ἐπισκόπησι τῶν φάσεων ἀπὸ τὶς ὁποῖες διῆλθε ὁ ἰσλαμο-χριστιανικὸς διάλογος, διατυπώνει μὲ νηφαλιότητα καὶ γνώσι τὸ πλαίσιο καὶ τὴν προβληματικὴ τῆς σύγκρουσις φάσεως του.

Ὁ διάλογος αὐτὸς σήμερον μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ ὑπὸ καλύτερες συνθήκες καὶ μὲ μὴ διευρυμένους ὀρίζοντες καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρὰς, δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ ξεπεράσει τὰ ὄρια του, ὅταν τίθενται θέματα δογματικὰ ἢ ὅταν

ή πλευρά των φονταμενταλιστών της «ισλαμικής καθαρότητας» δεν δείχνει την απαιτούμενη καλή διάθεση για συζήτηση και κατανόηση. Στο διάλογο των χριστιανών με τους μουσουλμάνους καθοριστική μπορεί να είναι ή ενεργός συμμετοχή των ὀρθοδόξων, καθώς αποτελοῦν ιστορικά τους πλησιέστερους γείτονές τους κι ἔχουν κοινά μ' αὐτούς στρώματα θρησκευτικῆς ἐμπειρίας κυρίως στή Μέση Ἀνατολή, δὲν βαρύνονται μὲ τὰ πολλὰ ἀστοκίματα τῆς Δύσης (βλ. τὶς καταπιέσεις τῆς ἀποικιοκρατίας καὶ τῶν χριστιανικῶν κρατῶν τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20οῦ αἰῶνα), καὶ ἀρκετὲς ὀρθόδοξες τοπικὲς Ἐκκλησίες ζοῦν ἀκόμα καὶ σήμερα ὑπὸ μουσουλμανικὴ ἐξουσία. Σχετικὰ μὲ τὴν ἐπιφύλαξη γιὰ τὸν κίνδυνο ποὺ μπορεῖ νὰ ἀντιπροσωπεύει γιὰ τοὺς χριστιανούς ὁ διαθρησκευτικὸς διάλογος, ἡ θέση τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου εἶναι σαφής: ἡ Ἀνατολικὴ Χριστιανοσύνη ἀναπτύχθηκε μὲσα σὲ ἓναν πολιτιστικὸ, γλωσσικὸ καὶ θρησκευτικὸ πλουραλισμὸ μὲ ἀνοκί, κατανόηση καὶ σεβασμὸ στὶς θρησκευτικὲς ἐμπειρίες τῶν ἄλλων ἀνθρώπων γιὰ τοὺς χριστιανούς μόνο ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, «ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν», καὶ οἱ ποικίλες ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων γι' Αὐτὸν ἐκπροσωποῦν τὴν ἐπίμονη φορὰ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ὕψιστη πραγματικότητα καὶ τὴν ἀπορρόφηση ἀκτίνων τῆς θείας ἀκτινοβολίας τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμῳ ἡ ὀριστικὴ «διαθήκη» τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ νέου Ἀδάμ, περιλαμβάνει τὸ ἀνθρώπινο γένος στὸ σύνολό του καὶ ἡ ὀλοφάντεινη μορφή τοῦ Χριστοῦ ρίχνει ἀμυδρὰ τὸ φῶς τῆς καὶ μὲσα στὴ μουσουλμανικὴ ἐμπειρία τέλος, τὶς σχέσεις καὶ τὸ διάλογο μὲ κάθε ἄνθρωπο τὶς προσδιορίζει τὸ χρέος μᾶς καθολικῆς ἀγάπης, ποὺ ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Χρέος ἐπομένως τῶν ὀρθοδόξων εἶναι νὰ μοιραστοῦν μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὶς βεβαιότητες καὶ τὰ πνευματικὰ βιώματα ποὺ μᾶς χάρισε ὁ Θεὸς χωρὶς στόμαφο, ἀπλά, εἰρηνικά, μὲ σεβασμὸ στὴν προσωπικότητα καὶ τὴν ἐλευθερία τῶν συνομηλῶν τους.

Ἀνάλογη εἶναι ἡ στάση ποὺ προτείνεται γιὰ τὴν προσέγγιση καὶ τῶν ἄλλων θρησκειῶν, σὲ ἓναν κόσμῳ ποὺ, μὲ τὴν ταχύτερη ἀνάπτυξη τῆς τεχνολογίας καὶ τῆ σύσφιξη τῶν ἐμπορικῶν καὶ πολιτισμικῶν σχέσεων, γίνεται μιὰ πελώρια πολιτεία, ὅπου κυριαρεῖ πολυμορφία ἰδεῶν καὶ ἀξιών κι ὅπου περισσότεροι ἀπὸ τὰ 2/3 τῶν ἀνθρώπων δὲν συμμερίζονται τὴν ἐν Χριστῷ ἐλπίδα. Στὸ Τρίτο Συνέδριο τῶν Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν στὸ Brookline, 1987, ὁ Ἀναστάσιος ἀναζητᾷ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο θὰ μπορούσαν οἱ χριστιανοὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὶς ἄλλες θρησκείες, βλέποντάς τες μὲσα ἀπὸ τὴ θεολογικὴ τους σκέψη, πείρα καὶ πνευματικότητα, καὶ μένοντας ὁμως συγκρόνως πιστοὶ στὶς χριστιανικὲς τους ἀρχές.

Ἡ προσέγγιση καὶ γνωριμία τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ ἐλκυστικὸ δῶμα τῶν παλιότερων ἐποχῶν, ἔγινε συνειδητὴ ἐπίδιωξη στὸν 20ὸ αἰῶνα, γιὰ νὰ κινδυνεύει νὰ ἐξελιχθεῖ τελευταῖα σὲ ἓναν ἰδιότυπο ἐπιφάνη μὲ τὴ μορφή τῆς «παγκοσμιοποίησης», ἡ ὁποία ἔχει συνοψίσει ἐξελίξεις καὶ δυναμικὲς τάσεις ποὺ χαρακτηρίζουν τὸ τελευταῖο τέταρτο τῆς χιλιετίας ἰδιαίτερα στὸ κῶρο τῆς οικονομίας. Ποιὸς μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ εἶναι ὁ ρόλος τῶν θρησκειῶν καὶ ἰδιαίτερος τοῦ χριστιανισμοῦ σὲ αὐτὴ τὴ διαδικασία; Ποιὰ, ἀκόμα πὺ συγκεκριμένα, ἡ ὀρθόδοξη συμβολὴ καὶ εὐθύνη σὲ ὅλη αὐτὴ τὴν κοσμογονία, ἡ ὁποία συντελεῖται χωρὶς νὰ τὴν ἐμποδίζουν τυχόν ἀναστεναγμοὶ ἢ ἐξορκισμοὶ τῶν μὴ οικονομολόγων; «Ἡ οἰκουμενικότητα», λέει ὁ Ἀναστάσιος, «εἶναι μὲσα στὸ αἷμα τῶν ὀρθοδόξων, τὸ ὁποῖο ἀδιάκοπα καθαίρεται μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου. Στὴ θέση μᾶς παγκοσμιοποίησης ποὺ μετατρέπει τοὺς λαοὺς σὲ πολτὸ χρήσιμο γιὰ τοὺς οικονομικοὺς σκοποὺς τῆς ὀλιγαρχίας, τὸ ὀρθόδοξο βίωμα καὶ δῶμα προτείνει καὶ καλεῖ σὲ προσπάθεια γιὰ κοινωνία ἀγάπης. Τὸ αὐθεντικὸ χριστιανικὸ εἶναι: νὰ πιστεύει κανεὶς ἐκεῖ ποὺ φαίνονται ὅλα χωρὶς ἐλπίδα. Διότι στῆρίζεται στὴ βεβαιότητα ὅτι τε-

λικά κάποιος "Άλλος ρυθμίζει την εξέλιξη του σύμπαντος, "ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ".

Ἡ Ὁρθοδοξία τοὺς ἐπόμενους αἰῶνες θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀνοικτὴ στὴν εξέλιξη, στὶς νέες συνθήκες πού διαμορφώνονται ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμη, τὴν τέχνη, τὴν τεχνολογία, καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι ὀφείλουν νὰ εἶναι ἐτοιμοὶ νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ χρησιμοποιήσουν τοὺς κώδικες ἐπικοινωνίας πού θὰ διαμορφωθοῦν. Ἡ θέσις τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας δὲν εἶναι στὸ περιθώριο τῆς ἱστορίας ἀλλὰ στὸ κέν-

τρο τῶν κοινωνικῶν ζυμώσεων, στὴν πρωτοπορία τῆς προόδου. Δὲν πρέπει ὅμως σὲ καμία περίπτωση ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νὰ ταυτισεῖ μὲ ἓνα ἢ ὀρισμένα ἔθνη, καθὼς αὐτὸ ἀδικεῖ τὴ φύση τῆς «μίας, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας» καὶ παραθεωρεῖ βασικὰ στοιχεῖα τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ περιορισμὸς τοῦ Χριστοῦ σὲ ἔθνη καὶ πλᾶσιμα μπορεῖ νὰ καταλήξει ἔμμεσα στὴν ἄρνησί Του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΤΙΝΑΣ

Χρήστου Γιανναρά

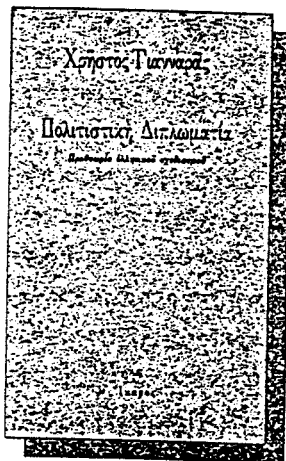
Πολιτιστικὴ Διπλωματία - Προθεωρία ἑλληνικοῦ σχεδιασμοῦ

ἐκδόσεις Ἴκαρος, σσ. 300, Ἀθήνα, 2001.

Οἱ διαδικασίες μετεξέλιξης τῆς ὀργάνωσης καὶ πορείας τῆς ἀνθρωπότητας, ὅπως καθορίστηκαν ὑπὸ τις ποικίλες δυνατότητες πού προσέφερε ἡ νεωτερικότητα τόσο στὸ ὑλικὸ ἐπίπεδο (τεχνολογία, οἰκονομία) ὅσο καὶ στὸ πνευματικὸ (φιλοσοφία, ἰδεολογία), ἀπὸ τὴ φάσις τῶν διακριτῶν ἔθνων-κρατῶν στὴ φάσις τῆς συγκρότησις μιᾶς παγκόσμιας κοινότητας, γρήγορα ἀνέδειξαν μιὰ σειρά νέων κυρίαρχων παραμέτρων στὶς διεθνεῖς σχέσεις.

Ἰδιαίτερα μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψυχροῦ πολέμου, ὅπου κυρίως ἡ πορεία αὐτὴ τίθεται ὑπὸ τὸν ἔλεγχο τῶν ΗΠΑ καὶ στοχεύει φανερά σὲ μιὰ ἀμερικανοποίηση, πού ἐκδλώνεται συχνὰ ὡς ἡ ὀδυνηρὴ καὶ αἰματηρὴ ἐπιβολὴ μιᾶς νέας τάξης πραγμάτων, ἡ ἀνάδειξη καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ὡς κεντρικοῦ στρατηγικοῦ διπλωματικοῦ παράγοντα κατέστη ἀναγκαῖα.

Μιὰ σειρά γεγονότων, ὅπως ἡ ἐπέκτασις τοῦ Mc-world (τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτιστικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ τῶν Mc

Donald's καὶ τοῦ Hollywood), οἱ θεωρίες τοῦ Huntington, οἱ διασκέψεις τῆς κυβέρνησις Clinton καὶ οἱ εἰσηγήσεις γιὰ τὸν πολιτισμὸ, ὡς στρατηγικὸ μέσο, ἀπὸ τὴν M. Albright, τὸ Γιουγκοσλαβικὸ, κ.ἄ., κατέδειξαν τὴν δυναμικὴ τοῦ πολιτισμοῦ στὰ πεδία τῆς ἐπιβολῆς καὶ ἐδραίωσις τῆς ἐξουσίας.

Ὁ ὅρος *πολιτιστικὴ διπλωματία* εἰσάγεται στὴν ἀκαδημαϊκὴ, πολιτικὴ καὶ δι-

πλωματικὴ γλῶσσα δηλώνοντας τὴν συστηματικὴ ἀνάπτυξη καὶ μελέτη τῶν μεθόδων ἐκείνων μὲ τις ὁποῖες τὰ κράτη, μικρὰ ἢ μεγάλα, θὰ διεκδικήσουν μὲ ἀξιώσεις τὴν σεβαστὴ παρουσία τους στὸν νέο κόσμο.

Ἀπὸ τὴν Γαλλία, τὴν M. Βρετανία καὶ τὸν Καναδὰ ἕως καὶ τὴν N. Ζηλανδία, τὴν Ἰνδία ἢ τὴν Νορβηγία, μιὰ σειρά ὀργανισμῶν καὶ ἰνστιτούτων ἐργάζονται μὲ στόχο τὴν καλύτερη ἀντιμετώπιση τῆς νέας πρόκλησις.

Στὴν Ἑλλάδα, ἡ πολιτιστικὴ διπλωματία εἰσάγεται ὡς μάθημα στὸ τμήμα Διεθνῶν καὶ Εὐρωπαϊκῶν Σπουδῶν